ROZSUDEK SOUDU (čtvrtého rozšířeného senátu)
18. listopadu 2004 *

Ve věci T-176/01,

Ferriere Nord SpA, se sídlem v Osoppo (Itálie), zastoupená W. Viscardinim Donà a G. Donà, advokáty,

žalobkyně,

podporovaná

Italskou republikou, zastoupenou původně U. Leanzou, jako zmocněncem, poté I. Braguliou a M. Fiorillim, státními advokáty, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

vedlejším účastníkem,

proti

Komisi Evropských společenství, zastoupené V. Kreuschitzem a V. Di Buccim, jako zmocněnci, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

* Jednací jazyk: italština.

jejímž předmětem je jednak návrh na zrušení rozhodnutí Komise 2001/829/ES, ESUO ze dne 28. března 2001 ohledně státní podpory, kterou Itálie zamýšlí poskytnout Ferriere Nord SpA (Úř. věst. L 310, s. 22), a jednak žaloba na náhradu škody, která žalobkyni údajně vznikla v důsledku přijetí uvedeného rozhodnutí,

SOUD PRVNÍHO STUPNĚ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ
(čtvrtý rozšířený senát),

ve složení H. Legal, předseda, V. Tiili, A. W. H. Meij, M. Vilaras a N. J. Forwood, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: J. Palacio González, vrchní rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 15. ledna 2004,

vydává tento

Rozsudek

Právní rámec

1 Podle článku 87 ES jsou podpory poskytované v jakékoli formě státem nebo ze státních prostředků, které narušují nebo mohou narušit hospodářskou soutěž tím, že zvýhodňují určité podniky nebo určitá odvětví výroby, pokud ovlivňují obchod mezi členskými státy, neslučitelné se společným trhem, není-li stanoveno jinak.

2 Článek 88 ES upravuje spolupráci mezi Komisí a členskými státy, pokud jde o přezkoumání režimů existujících podpor a režimů nových podpor. Opravňuje Komisi jednat v případě, že podpory jsou neslučitelné se společným trhem, a stanoví pravomoci Rady.

3 Článek 174 ES stanoví, že cílem politiky Společenství v oblasti životního prostředí je zejména udržování, ochrana a zlepšování kvality životního prostředí a ochrana lidského zdraví.

4 Článek 7 nařízení Rady (ES) č. 659/1999 ze dne 22. března 1999, kterým se stanoví prováděcí pravidla k článku [88] Smlouvy o ES (Úř. věst. L 83, s. 1; Zvl. vyd. 08/01, s. 339), ohledně rozhodnutí Komise ukončit formální vyšetřovací řízení stanoví:

„6. [...] Komise vyvine nejvyšší úsilí, aby přijala rozhodnutí ve lhůtě 18 měsíců od zahájení řízení. Tato lhůta může být prodloužena společným souhlasem Komise a dotyčného členského státu [dohodou mezi Komisí a dotčeným členským státem]."

5 Článek 6 rozhodnutí Komise č. 2496/96/ESUO ze dne 18. prosince 1996, kterým se zavádějí pravidla Společenství pro podpory ocelářskému průmyslu (Úř. věst. L 338, s. 42), jež bylo v platnosti do 22. července 2002, k řízení stanovil:

„1. Komise musí být o všech záměrech poskytnutí nebo změny podpor podle článků 2 až 5 informována včas, aby se k nim mohla vyjádřit. Za stejných podmínek musí být informována o veškerých záměrech, dle nichž mají být poskytnuty státní podpory ocelářskému průmyslu podle režimu podpor, k nimž již vydala rozhodnutí na základě Smlouvy o ES. [...]

2. Komise musí být informována o všech záměrech členských států, územních celků nebo jiných útvarů poskytnout prostředky z veřejných zdrojů (ve formě podílové účasti, kapitálových dotací, zajištění úvěrů, odškodnění nebo obdobných opatření) ocelářským podnikům tak, aby se k nim mohla vyjádřit, nejpozději však do 31. prosince 2001.

[...]

5. Je-li Komise toho názoru, že by určitý finanční zásah mohl představovat státní podporu ve smyslu článku 1, nebo má-li pochybnosti, zda je daná podpora slučitelná s ustanoveními tohoto rozhodnutí, vyrozumí o tom dotyčný členský stát a vyzve zúčastněné strany a ostatní členské státy, aby se k tomu vyjádřily. Zjistí-li Komise po obdržení vyjádření a poté, co poskytla dotyčnému členskému státu možnost se k nim vyjádřit, že dotyčné opatření představuje státní podporu, která není slučitelná s ustanoveními tohoto rozhodnutí, vydá nejpozději do tří měsíců po obdržení informací, jež jsou nezbytné k posouzení dotčené podpory, rozhodnutí. Nesplní-li členský stát toto rozhodnutí, použijí se na tento případ ustanovení článku 88 Smlouvy [o ESUO].

6. Pokud ode dne obdržení oznámení o dotyčném záměru uplynuly dva měsíce, aniž Komise zahájila řízení uvedené v odstavci 5 nebo se jiným způsobem vyjádřila, mohou být plánovaná opatření uskutečněna, pokud členský stát Komisi o tomto svém záměru informoval [...]." *(neoficiální překlad)*

6 Pokyny Společenství o podporách na ochranu životního prostředí (Úř. věst. 1994, C 72, s. 3, dále jen „pokyny z roku 1994"), jejichž doba platnosti byla poté, co uplynula dne 31. prosince 1999 dvakrát prodloužena do 30. června 2000 (Úř. věst. 2000, C 14, s. 8) a následně do 31. prosince 2000 (Úř. věst. 2000, C 184, s. 25), platily

pro všechna odvětví spadající pod Smlouvu o ES, včetně těch, jež podléhají zvláštním pravidlům Společenství o státní podpoře (bod 2). Ve svém bodě 3 uváděly podmínky použití pravidel v oblasti státních podpor, zejména investičních podpor:

„3.2.1. Podpory investic do pozemků (jež jsou nezbytně nutné k uskutečnění environmentálních cílů), budov, továren a zařízení na snížení nebo úplné odstranění znečištění a škodlivých látek a investice na úpravu výrobních metod s environmentálním cílem mohou být schváleny v mezích těchto pokynů. Předmětem podpory mohou být výlučně jen mimořádné investiční náklady nezbytné k uskutečnění environmentálních cílů. Obecné investiční náklady nesouvisející s ochranou životního prostředí musejí být vyloučeny. V případě investic do nových nebo náhradních zařízení tedy nemohou být náklady těchto základních investic brány v úvahu, pokud tyto náklady slouží pouze k vytvoření nebo nahrazení výrobních kapacit bez zlepšení situace z hlediska životního prostředí. [...] V každém případě se tyto pokyny nevztahují na podpory, které jsou zdánlivě určeny k ochraně životního prostředí, avšak ve skutečnosti podporují obecné investice [...]." *(neoficiální překlad)*

7 Bod 3 pokynů z roku 1994 rovněž stanovil zvláštní podmínky pro povolení podpor, jež mají napomoci podnikům přizpůsobit se novým závazným předpisům nebo pobízet podniky, aby šly nad rámec povinností, jež jim ukládají závazné předpisy, jakož i podmínky pro poskytnutí podpor v případě neexistence závazných norem.

8 Pokyny Společenství o státní podpoře na ochranu životního prostředí (Úř. věst. 2001, C 37, s. 3, dále jen „pokyny z roku 2001"), které nahradily pokyny z roku 1994, stanoví ve svém bodě 7, že se vztahují na podporu ochrany životního prostředí ve všech odvětvích spadajících pod Smlouvu o ES, včetně těch, jež podléhají zvláštním pravidlům Společenství o státní podpoře.

9 Pokud jde o odkaz na environmentální normy, uvádějí body 20 a 21 pokynů z roku 2001, že, mají-li být dlouhodobě brány v úvahu požadavky ochrany životního prostředí, musí ceny přesně odrážet náklady a náklady na ochranu životního prostředí musí být plně zohledněny, přičemž Komise se v důsledku toho domnívá, že jsou-li investice určeny pouze k tomu, aby společnosti dosáhly souladu s novými nebo stávajícími technickými normami Společenství, není poskytnutí podpory oprávněné, ledaže by byla poskytnuta malým a středním podnikům (MSP), aby se mohly přizpůsobit novým normám Společenství, a že poskytnutí podpory rovněž může být užitečné, pokud slouží jako pobídka k dosažení úrovně ochrany vyšší, než je úroveň vyžadovaná normami Společenství.

10 Pokud jde o příslušné investice, bod 36 (první věta) pokynů z roku 2001 uvádí:

„Příslušné investice jsou investice do půdy, které jsou nezbytně nutné pro splnění cílů ochrany životního prostředí, investice do budov, továren a zařízení na snížení nebo úplné odstranění znečištění a poškozování a investice na úpravu výrobních metod s cílem ochrany životního prostředí."

11 Pokud jde o způsobilé náklady, bod 37 ve svých prvních třech pododstavcích upřesňuje:

„Způsobilé náklady musejí být přísně omezeny na mimořádné investiční náklady nutné ke splnění cílů ochrany životního prostředí.

To má tyto důsledky: jestliže nemohou být náklady na investice na ochranu životního prostředí snadno zjištěny v celkových nákladech, uváží Komise použití objektivních a průhledných [transparentních] metod výpočtu, např. na základě nákladů technicky srovnatelné investice, která však nedosahuje stejného stupně ochrany životního prostředí.

Ve všech případech musejí být způsobilé náklady vypočítány bez započtení výhod vzniklých ze zvýšení kapacity, z úspor nákladů dosažených během prvních pěti let existence investičního projektu a vedlejší výroby během tohoto pětiletého období."

12 Pokyny z roku 2001 stanoví, že se použijí, jakmile budou uveřejněny v *Úředním věstníku Evropských společenství* (bod 81), k čemuž došlo dne 3. února 2001. Jejich bod 82 mimoto stanoví:

„Komise uplatní tyto pokyny u všech oznámených projektů podpory, u nichž bude rozhodovat po zveřejnění těchto pokynů v Úředním věstníku, a to i v případech, kdy byly projekty oznámeny před jejich zveřejněním [...]".

Skutečnosti předcházející sporu

13 Italský autonomní region Friuli-Venezia Giulia přijal v roce 1978 opatření na podporu iniciativ průmyslových podniků na ochranu životního prostředí. Dotčená úprava vyplývající z čl. 15 odst. 1 regionálního zákona č. 47 ze dne 3. června 1978 byla pozměněna článkem 7 regionálního zákona č. 23 ze dne 8. dubna 1982, poté

článkem 34 regionálního zákona č. 2 ze dne 20. ledna 1992. Byla schválena Komisí [dopisem SG (92) D/18803 ze dne 22. prosince 1992] a v konečném výsledku přijata regionálním zákonem č. 3 ze dne 3. února 1993. Článek 15 odst. 1 regionálního zákona č. 47 ze dne 3. června 1978, naposledy pozměněný regionálním zákonem č. 3 ze dne 3. února 1993, stanoví:

„Regionální správa je oprávněna poskytnout podporu do výše 20 % hrubých nákladů, na něž může být podpora poskytnuta, průmyslovým podnikům, které jsou činné alespoň dva roky a chtějí uvést do provozu nebo pozměnit výrobní postupy nebo zařízení s cílem snížit množství nebo nebezpečnost jimi produkovaných odpadních vod, odpadů a emisí nebo emisí hluku nebo zlepšit kvalitu pracovních podmínek v souladu s novými normami stanovenými právními předpisy v daném odvětví."

14 V roce 1998 schválil italský autonomní region Friuli-Venezia Giulia nové prostředky pro financování režimu podpor schváleného Komisí v roce 1992. Článek 27 písm. c) bod 16 regionálního zákona č. 3 ze dne 12. února 1998 o refinancování regionálního zákona č. 2 ze dne 20. ledna 1992 stanovil rozpočtové prostředky ve výši 4 500 000 000 italských lir (ITL) ročně na období 1998–2000. Toto opatření týkající se refinancování bylo schváleno rozhodnutím Komise SG (98) D/7785 ze dne 18. září 1998.

15 Ferriere Nord SpA (dále jen „Ferriere") je podnikem v odvětví ocelářského, strojírenského a hutního průmyslu se sídlem v Osoppo v autonomním regionu Friuli-Venezia Giulia. Vyrábí ocelářské výrobky, jež zčásti spadají pod Smlouvu o ESUO a zčásti pod Smlouvu o ES. Podnik, který je jedním z hlavních evropských výrobců elektricky svařovaného pletiva, dosáhl v roce 1999 obchodního obratu ve výši 210 800 000 eur, z toho 84 % v Itálii, 11 % ve zbytku Evropské unie a 5 % v ostatních státech světa.

16 Ferriere požádala dopisem ze dne 26. března 1997 autonomní region Friuli-Venezia Giulia o finanční příspěvek na základě článku 15 regionálního zákona č. 47 ze dne 3. června 1978, v platném znění, za účelem realizace nového zařízení pro technologicky inovativní výrobu elektricky svařovaného drátěného pletiva, která je s to snížit emise znečišťujících látek a emise hluku a zlepšit pracovní podmínky. Výše celkové investice činila 20 miliard ITL.

17 Regionálním nařízením ze dne 8. října 1998 rozhodl autonomní region Friuli-Venezia Giulia o poskytnutí finančního příspěvku Ferriere odpovídajícímu 15 % přípustných nákladů, tedy 1 650 000 000 ITL (852 154 eur).

18 Dopisem ze dne 18. února 1999, došlým generálnímu ředitelství Komise pro hospodářskou soutěž dne 25. února, oznámily italské orgány posledně jmenované v rámci řízení o systematickém oznamování záměrů poskytnutí prostředků z veřejných zdrojů ocelářským podnikům stanoveného v čl. 6 odst. 1 a 2 rozhodnutí č. 2496/96 svůj záměr poskytnout ocelářskému podniku Ferriere státní podpory na ochranu životního prostředí podle regionálního zákona č. 47 ze dne 3. června 1978, v platném znění.

19 Oznámení se týkalo podpory investic do zařízení na plynulé lití a nové válcovací stolice na ocelové svařované pletivo. Poskytnutí podpory ohledně posledně uvedené investice bylo italskými orgány zastaveno, aby bylo možné předejít obtížím, k nimž by mohlo dojít při případném vrácení podpory v případě, že by rozhodnutí Společenství prohlásilo podporu za neslučitelnou.

20 Dopisem ze dne 3. června 1999 oznámila Komise Italské republice své rozhodnutí zahájit řízení upravené v čl. 6 odst. 5 nařízení č. 2496/96 ohledně podpory C-35/99 – Itálie – Ferriere Nord (Úř. věst. 1999, C 288, s. 39).

21 Italské orgány sdělily Komisi dopisem autonomního regionu Friuli-Venezia Giulia ze dne 3. srpna 1999 stálému zastoupení Itálie u Evropské unie, že investice týkající se válcovací stolice spadají do rozsahu působnosti Smlouvy o ES, neboť ocelové svařované pletivo vyráběné pomocí tohoto zařízení není výrobkem ESUO, že odpovídá cílům ochrany zdraví a environmentálním cílům a že toto opatření spadá pod bod 3.2.1 pokynů z roku 1994.

22 Ferriere a European Independent Steelworks Association (EISA), rovněž dopisy ze dne 5. listopadu 1999, respektive 4. listopadu 1999 uplatnily, že relevantním právním rámcem pro přezkum opatření podpory je Smlouva o ES.

23 Dopisem ze dne 25. července 2000 sdělily italské orgány Komisi, že na žádost Ferriere vyňaly část oznámení ohledně investic ESUO týkající se zařízení na plynulé lití, a potvrdily část oznámení ohledně investice do válcovací stolice, které se týkalo ocelářských výrobků mimo ESUO, a požádaly Komisi, aby se vyjádřila podle čl. 88 odst. 3 ES ke slučitelnosti záměru se společným trhem.

24 Dopisem ze dne 14. srpna 2000 oznámila Komise Italské republice své rozhodnutí zahájit řízení stanovené v čl. 88 odst. 2 ES ohledně podpory C-45/00 – Itálie – Ferriere Nord SpA pro investice do nové válcovací stolice pro ocelové svařované pletivo (Úř. věst. 2000, C 315, s. 4). Komise v tomto rozhodnutí zejména uvedla, že vzhledem k tomu, že Ferriere je podnikem, který nemá oddělené účetnictví pro své aktivity spadající pod Smlouvu o ESUO nebo Smlouvu o ES, musí se ujistit, zda podpora nebude napomáhat činnostem ESUO.

25 Ferriere předložila své vyjádření v dopise ze dne 13. listopadu 2000, v němž zdůraznila oddělení svých aktivit ESUO a svých aktivit ES a uplatnila důležitost environmentálního cíle své investice s tím, že uvedla, že podpora spadá do režimu schváleného v roce 1992 a že je v souladu s bodem 3.2.1 pokynů z roku 1994.

26 Dopisem ze dne 4. prosince 2000 zaslaným Komisi uvedla UK Iron and Steel Association, že podpora musí být přezkoumána s ohledem na ustanovení ESUO a že zamýšlená investice měla zjevně hospodářský cíl.

27 V dopise ze dne 15. ledna 2001 Italská republika opětovně tvrdila, že podpora musí být posuzována s ohledem na Smlouvu o ES.

28 Komise přijala dne 28. března 2001 rozhodnutí 2001/829/ES, ESUO ohledně státní podpory, kterou Italská republika zamýšlí poskytnout Ferriere Nord SpA (Úř. věst. L 310, s. 22, dále jen „napadené rozhodnutí").

29 Komise v napadeném rozhodnutí uvádí, že svařované pletivo, které bude vyráběno v jednotce odlišné od podniku pomocí nové válcovací stolice, není výrobkem ESUO, a podpora musí být v důsledku toho posuzována s ohledem na ustanovení Smlouvy o ES. Uvádí, že zamýšlená finanční pomoc představuje státní podporu.

30 Komise se domnívá, že investice určená ke zlepšení konkurenceschopnosti podniku a nahrazení původního vybavení má v podstatě hospodářské důvody a že by byla v každém případě uskutečněna, a neospravedlňuje tedy poskytnutí podpory na základě ochrany životního prostředí. Její pozitivní účinky na ochranu životního

prostředí a pracovních podmínek jsou vlastností nového zařízení. Komise podotýká, že v případě neexistence závazných ekologických norem, které by ukládaly výstavbu nové válcovací stolice, nemůže být podpora považována za individuální použití již schváleného režimu. Konečně uvádí, že ani za předpokladu, že by existoval převažující environmentální cíl, není možné v rámci celkových nákladů investice oddělit část připadající na ochranu životního prostředí, jak to požadují pokyny z roku 2001.

31 V důsledku toho Komise prohlašuje, že podpora je neslučitelná se společným trhem a nemůže být provedena. Nařizuje Italské republice, aby dosáhla souladu s tímto rozhodnutím. Končí řízení zahájené ve věci podpory C-35/99, Itálie – Ferriere Nord (viz bod 20 výše).

Řízení

32 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 31. července 2001 podala Ferriere tuto žalobu na základě čl. 230 čtvrtého pododstavce ES, článku 235 ES a čl. 288 druhého pododstavce ES.

33 Dne 22. listopadu 2001 podala Italská republika návrh na své vstoupení do řízení jako vedlejší účastník na podporu návrhů žalobkyně. Usnesením ze dne 14. ledna 2002 předseda prvního rozšířeného senátu toto vedlejší účastenství povolil.

34 Rozhodnutím Soudu ze dne 2. července 2003 (Úř. věst. C 184, s. 32) byl soudce zpravodaj přidělen na období od 1. října 2003 do 31. srpna 2004 k čtvrtému rozšířenému senátu, jemuž byla proto věc přidělena.

35 Organizačním procesním opatřením oznámeným účastníkům řízení dne 28. října 2003 vyzval Soud Komisi a Italskou republiku, aby předložily legislativní a správní dokumenty týkající se režimu podpory schváleného v roce 1992 a aby uvedly, zda v nich byly později provedeny změny. Dále vyzval žalobkyni, aby uvedla okolnosti, které dle jejího názoru umožňovaly oddělit náklady investice související s ochranou životního prostředí.

36 Dopisy ze dne 26. listopadu 2003 odpověděli účastníci řízení na výzvy Soudu.

37 Řeči účastníků řízení a jejich odpovědi na otázky Soudu byly vyslechnuty při jednání konaném dne 15. ledna 2004.

Návrhy účastníků řízení

38 Ferriere navrhuje, aby Soud:

— zrušil napadené rozhodnutí;

— uložil Komisi náhradu škody, která Ferriere vznikla tímto rozhodnutím, s úroky ve výši zákonné sazby platné v Itálii a s částkou zohledňující inflaci měny s tím, že tyto dvě složky musejí být vypočteny z částky podpory ode dne 26. dubna 1999;

— uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

39 Italská republika navrhuje, aby Soud zrušil napadené rozhodnutí.

40 Komise navrhuje, aby Soud:

— zamítl žalobu;

— uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

K legalitě napadeného rozhodnutí

41 Na podporu své žaloby Ferriere uplatňuje procesní žalobní důvody a meritorní žalobní důvody.

K řízení

42 Žalobkyně uplatňuje šest procesních žalobních důvodů vycházejících z toho, že Komise nemohla v souladu s právem zahájit formální vyšetřovací řízení ohledně podpory, že nedodržela procesní lhůty, porušila práva obhajoby, zásadu legitimního očekávání, zásadu řádného úředního postupu a svou povinnost odůvodnit své rozhodnutí.

K prvnímu procesnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z toho, že Komise nemohla v souladu s právem zahájit formální vyšetřovací řízení ohledně podpory

— Argumenty účastníků řízení

43 Ferriere tvrdí, že Komise zahájila formální řízení, poprvé dne 3. června 1999 a podruhé dne 14. srpna 2000, protiprávně, neboť sporná podpora představovala opatření k provedení schváleného režimu. Komise měla povinnost uzavřít omylem oznámený případ poté, co konstatovala jeho slučitelnost se schváleným režimem. Zahájení formálního řízení tak za okolností projednávaného případu představuje porušení zásady legitimního očekávání a právní jistoty.

44 Italská republika, která tvrdí, že došlo k zneužití pravomoci, uplatňuje, že Komise se měla omezit na to, že měla vzít oznámení na vědomí a nepřezkoumávat ho jako individuální podporu.

45 Komise tvrdí, že byla oprávněna zahájit formální vyšetřovací řízení. Uplatňuje jednak, že italské orgány oznámily podporu na žádost autonomního regionu Friuli-Venezia Giulia v domnění, že podpora nebyla zahrnuta do schváleného režimu, že v druhém oznámení ze dne 25. července 2000 ji italská vláda požádala o stanovisko k záměru nové podpory ve smyslu čl. 88 odst. 3 ES a že neměla žádný důvod provádět další šetření, neboť nebylo uvedeno, že podpora spadá do schváleného režimu. Italské orgány mimoto již v oznámení podpory uvedly, že v rozporu s tím, co požaduje schválený režim, neexistují žádné závazné normy. Komise dodává, že poté, co po ověření konstatovala, že záměr podpory nespadá do existujícího režimu, jej přezkoumala na základě platných právních předpisů.

— Závěry Soudu

46 Je nepochybné, že italským orgánům byla dne 3. června 1999 a 14. srpna 2000 oznámena dvě rozhodnutí o zahájení formálního řízení.

47 Z dopisu Komise ze dne 22. prosince 1992, zmíněného výše v bodu 13, kterým byl schválen režim podpory na ochranu životního prostředí plánovaný autonomním regionem Friuli-Venezia Giulia, vyplývá, že Komise rozhodla v rámci ustanovení Smlouvy o ES, na jejichž základě jí byl dotčený režim italskými orgány oznámen dne 23. ledna téhož roku, a nikoli v rámci Smlouvy o ESUO.

48 Italské orgány krom toho oznámily dne 18. února 1999 podle ustanovení čl. 6 odst. 1 rozhodnutí č. 2496/96, podle nějž má být Komise informována o záměrech podpor, k nimž se již vyslovila na základě Smlouvy o ES, záměr podpory na ochranu životního prostředí, již zamýšlely poskytnout žalobkyni. Údaj uvedený v tomto oznámení, podle nějž byla podpora poskytnutá podle regionálního zákona č. 47 ze dne 3. června 1978, ve znění regionálního zákona č. 2 ze dne 2. ledna 1992, „tehdy oznámena Evropskému společenství s příznivým výsledkem", je irelevantní, neboť schválení bylo učiněno v rámci Smlouvy o ES a výše uvedená ustanovení rozhodnutí č. 2496/96 ukládají v takovém případě členskému státu, aby oznámil záměr podpory, která spadá do rozsahu působnosti Smlouvy o ESUO.

49 Vzhledem k tomu, že Komise zabývající se takovým záměrem měla pochybnosti o jeho slučitelnosti s rozhodnutím č. 2496/96 ohledně podpor pro ocelářství, byla oprávněna podle čl. 6 odst. 5 tohoto rozhodnutí uvedeného výše v bodě 5 zahájit formální řízení, jak učinila dne 3. června 1999.

50 Ferriere tedy nemůže důvodně tvrdit, že Komise zahájila první formální řízení protiprávně.

51 Pokud jde o druhé zahájení řízení, je třeba připomenout, že Komise, má-li se zabývat individuální podporou, která byla údajně poskytnuta na základě dříve schváleného režimu, nemůže tuto podporu bez dalšího zkoumat ve vztahu k Smlouvě o ES. Před zahájením jakéhokoli řízení musí přezkoumat, zda podpora spadá do obecného režimu a zda splňuje podmínky stanovené v rozhodnutí o schválení tohoto režimu. Pokud by Komise nepostupovala tímto způsobem, mohla by v rámci přezkumu každé individuální podpory vzít zpět rozhodnutí o schválení režimu podpor, které již předpokládalo přezkoumání s ohledem na článek 87 ES, čímž by ohrozila zásady právní jistoty a ochrany legitimního očekávání. Podporu, která představuje striktní a předvídatelné použití podmínek stanovených v rozhodnutí o schválení obecného režimu, je tedy nutno považovat za existující podporu, která nemusí být oznámena Komisi ani přezkoumána s ohledem na článek 87 ES (rozsudek Soudního dvora ze dne 16. května 2002, ARAP a další v. Komise, C-321/99 P, Recueil, s. I-4287, bod 83 a uváděná judikatura).

52 Když italské orgány v projednávaném případě vzaly dne 25. července 2000 zpět část prvního oznámení a potvrdily je, pokud jde o podporu týkající se válcovací stolice, jak bylo uvedeno v bodě 23 výše, výslovně požádaly Komisi o vyjádření ke slučitelnosti záměru podpory se společným trhem na základě čl. 88 odst. 3 ES, který se týká nových podpor, a nikoli v rámci průběžné spolupráce Komise s členskými státy založené čl. 88 odst. 1 ES, kde se jedná o existující podpory.

53 Krom toho sice dopis autonomního regionu Friuli-Venezia Giulia ze dne 15. února 1999, jenž byl přiložen k oznámení ze dne 18. února 1999 a který zůstal v platnosti pro zbývající část oznámení, obsahuje odkaz na schválený režim, italské orgány však netvrdily, že podpora týkající se investice Ferriere představuje opatření k provedení

uvedeného režimu. Krom toho a již nadbytečně, ačkoli se schválený režim uvedený výše v bodě 13 týká investic, které vedou ke zlepšení z hlediska ochrany životního prostředí a pracovních podmínek „v souladu s novými normami stanovenými právními předpisy v daném odvětví", výše uvedený dopis upřesnil, že Ferriere nepodléhá závazným normám nebo dalším právním povinnostem, což *prima facie* připouští pochybnosti o souladu mezi oznámeným záměrem a schváleným režimem.

54 Vzhledem k nejednoznačnosti dopisu ze dne 15. února 1999 a ke skutečnosti, že italské orgány při druhém oznámení netvrdily, že podpora poskytnutá Ferriere představuje opatření k provedení schváleného režimu, ačkoli tytéž orgány daly podnět k tomu, aby se Komise dvakrát zabývala záměrem sporné podpory, přičemž jej podruhé oznámily na základě čl. 88 odst. 3 ES jako novou podporu a dopisem ze dne 25. července 2000 výslovně požádaly Komisi, aby rozhodla o její slučitelnosti se společným trhem, nezdá se, že by Komise jednala protiprávně, když podruhé zahájila formální řízení.

55 Odkaz Ferriere a Italské republiky na věci, zvané „Italgrani" a „Tirrenia", jež byly dříve přezkoumány Soudním dvorem (rozsudky Soudního dvora ze dne 5. října 1994, Itálie v. Komise, C-47/91, zvaný „Italgrani", Recueil, s. I-4635, a ze dne 9. října 2001, Itálie v. Komise, C-400/99, zvaný „Tirrenia", Recueil, s. I-7303), není relevantní. V těchto věcech zahájila Komise formální řízení na základě stížností a italská vláda tvrdila, že podpory poskytnuté dotyčným podnikům spadaly v případě Italgrani do schváleného režimu a v případě Tirrenia do smlouvy o veřejné službě, takže se jednalo o existující podpory (výše uvedené rozsudky Italgrani, body 6 a 12, a Tirrenia, body 8, 24 a 25). Soudní dvůr v rozsudku Italgrani upřesnil, že dotčené zpochybnění „individuálních podpor, které jsou zcela v souladu s rozhodnutím o schválení" Komisí ohrožuje zásady ochrany legitimního očekávání a právní jistoty (výše uvedený rozsudek Italgrani, bod 24).

56 Úvahy Soudního dvora však na projednávaný případ, který se týká individuální podpory oznámené Komisi jako nová podpora na základě čl. 88 odst. 3 ES, zřejmě nelze přenést.

57 Z výše uvedeného plyne, že Ferriere nemůže důvodně tvrdit, že formální řízení bylo zahájeno protiprávně nebo že došlo k porušení zásad ochrany legitimního očekávání a právní jistoty. První žalobní důvod tedy musí být zamítnut.

K druhému procesnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z toho, že Komise nedodržela procesní lhůty

— Argumenty účastníků řízení

58 Ferriere uplatňuje, že Komise překročila procesní lhůty stanovené v oblasti státní podpory ve dvou ohledech. Komise jednak zahájila formální řízení dne 3. června 1999, tedy více než tři měsíce po oznámení, ačkoli podle předpisů a judikatury byla povinna rozhodnout ve lhůtě dvou měsíců po oznámení podpory. Komise krom toho nedodržela lhůtu 18 měsíců, která jí je uložena v čl. 7 odst. 6 nařízení č. 659/99 pro přijetí rozhodnutí po zahájení formálního řízení, neboť napadené rozhodnutí bylo přijato po 20 měsících. Ferriere dodává, že lhůta 18 měsíců sice není závazná, může však být prodloužena pouze dohodou mezi Komisí a dotčeným členským státem.

59 Italská republika tvrdí, že opožděné vydání napadeného rozhodnutí představuje porušení čl. 7 odst. 6 nařízení č. 659/1999 a že neudělila souhlas k prodloužení lhůty

pro ukončení formálního řízení. Vedlejší účastník mimoto uplatňuje, že Komise porušila zásadu loajální spolupráce tím, že v článku 3 napadeného rozhodnutí prohlásila řízení zahájené v rámci Smlouvy o ESUO v návaznosti na oznámení ze dne 18. února 1999 za ukončené.

60 Komise tvrdí, že žalobní důvod vycházející z přílišné délky řízení není opodstatněný. Pokud jde o zahájení formálního řízení, podotýká, že původní oznámení bylo uskutečněno na základě pravidel, která se ukázala jako irelevantní, takže nebyla nucena reagovat v běžně použitelné lhůtě dvou měsíců, a že jí italské orgány neoznámily svůj záměr poskytnout podporu. Pokud jde o dobu trvání formálního vyšetřovacího řízení, Komise uplatňuje, že lhůta 18 měsíců uvedená v čl. 7 odst. 6 nařízení č. 659/1999 není závazná. Krom toho, vzhledem k tomu, že se napadené rozhodnutí ze dne 28. března 2001 opíralo o druhé rozhodnutí o zahájení formálního řízení ze dne 14. srpna 2000, byla skutečná doba trvání řízení sedm a půl měsíce.

— Závěry Soudu

61 Pokud jde o první rozhodnutí o zahájení formálního řízení, je třeba podotknout, že relevantními ustanoveními jsou, pokud se jedná o oznámení uskutečněné v rámci Smlouvy o ESUO, ustanovení čl. 6 odst. 6 rozhodnutí č. 2496/96, a nikoli, jak nesprávně uvádějí účastníci řízení, ustanovení čl. 4 odst. 5 nařízení č. 659/1999, která se použijí na druhé oznámení.

62 Článek 6 odst. 6 rozhodnutí č. 2496/96 uvádí, že pokud po uplynutí dvou měsíců od oznámení nebylo zahájeno formální řízení, mohou být zamýšlená opatření uskutečněna za podmínky, že členský stát informoval Komisi o svém záměru. Toto

ustanovení nestanoví Komisi lhůtu pod sankcí neplatnosti, ale v souladu se zásadou řádného úředního postupu ji vyzývá, aby jednala pečlivě, a umožňuje dotyčnému členskému státu uskutečnit opatření podpory po uplynutí lhůty dvou měsíců s výhradou, že o tom předtím informoval Komisi (rozsudky Soudního dvora ze dne 11. prosince 1973, Lorenz 120/73, Recueil, s. 1471, bod 6, a ze dne 20. března 1984, Německo v. Komise, 84/82, Recueil, s. 1451, bod 11).

63 Je však nepochybné, že italské orgány Komisi o svém záměru vyplatit dotčenou podporu neinformovaly. Vedlejší účastník nemůže uplatňovat, že neudělil Komisi souhlas k „prodloužení" lhůty, protože takový postup není v čl. 6 odst. 6 rozhodnutí č. 2496/96 upraven. Krom toho Komise, která obdržela oznámení dne 25. února 1999, sice zahájila formální řízení teprve 3. června 1999, tedy o tři měsíce a devět dnů později, avšak tato doba, během níž se italské orgány u Komise podle podmínek stanovených ve výše uvedeném ustanovení nevyjádřily, se za okolností projednávaného případu nejeví jako nadměrná. V každém případě ze znění čl. 6 odst. 6 rozhodnutí č. 2496/96 nevyplývá, že by formální řízení zahájené více než dva měsíce po oznámení bylo proto neplatné.

64 Ferriere tedy nemůže důvodně tvrdit, že napadené rozhodnutí je protiprávní z důvodu opožděného zahájení formálního řízení.

65 Pokud jde o dobu, než Komise přijala napadené rozhodnutí, čl. 7 odst. 6 nařízení č. 659/1999, uvedený výše v bodě 4, který se použije pro opatření dotčené podpory, stanoví, že Komise vyvine nejvyšší úsilí, aby přijala rozhodnutí ve lhůtě 18 měsíců od zahájení řízení, přičemž tato lhůta může být prodloužena společným souhlasem Komise a dotyčného členského státu.

66 Tato lhůta se v projednávaném případě použije na řízení, které následovalo po druhém oznámení uskutečněném na základě Smlouvy o ES, a nikoli, jak tvrdí žalobkyně, na řízení, jež následovalo po prvním oznámení uskutečněném na základě Smlouvy o ESUO.

67 Napadené rozhodnutí se sice vztahuje na obě Smlouvy, zmiňuje první oznámení uskutečněné dne 25. února 1999 na základě Smlouvy o ESUO a jeho článek 3 prohlašuje řízení zahájené v důsledku tohoto oznámení za ukončené. Toto první oznámení však bylo dne 25. července 2000 vzato druhým oznámením zpět, pokud jde o tam zmíněné záměry podpory ESUO. Toto druhé oznámení nahradilo první oznámení a potvrdilo předložení věci Komisi, pokud jde o záměr sporné podpory, tentokrát v rámci Smlouvy o ES. Italské orgány k tomuto bodu na jednání vysvětlily problémy kvalifikace spojené se zásahy ve prospěch ocelářských podniků, takových, jako je podnik žalobkyně, působících v oblasti obou Smluv. Krom toho musí být lhůta uplynulá ode dne rozhodnutí o zahájení formálního řízení dne 3. června 1999 posouzena s ohledem na rozhodnutí č. 2496/96. Toto rozhodnutí však nestanoví lhůtu od zahájení formálního řízení, v níž má být přijato rozhodnutí.

68 V důsledku toho je tedy s ohledem na druhé rozhodnutí o zahájení formálního řízení ze dne 14. srpna 2000, které následovalo po druhém oznámení záměru podpory, založené na Smlouvě o ES, nutno posoudit dobu trvání uvedeného řízení, a to s ohledem na ustanovení nařízení č. 659/1999.

69 Vzhledem k tomu, že Komise přijala napadené rozhodnutí dne 28. března 2001, tedy ve lhůtě 7 měsíců a 14 dnů po zahájení formálního řízení, byla lhůta 18 měsíců, zmíněná výše v bodě 65, jež je pořádkovou lhůtou, kterou lze prodloužit, dodržena. Žalobkyně tedy nemůže důvodně tvrdit, že Komise překročila lhůty stanovené pro přijetí napadeného rozhodnutí. V každém případě, i za předpokladu, že by bylo bráno v úvahu datum prvního rozhodnutí o zahájení formálního řízení dne 3. června

1999, trvalo by řízení necelých 22 měsíců, což by nepředstavovalo nepřiměřené překročení výše zmíněné pořádkové lhůty 18 měsíců (rozsudek Soudu ze dne 27. listopadu 2003, Regione Siciliana v. Komise, T-190/00, Recueil, s. II-5015, bod 139).

70 Za okolností projednávaného případu charakterizovaných dvojími aktivitami podniku a jeho jednotným účetnictvím, zasláním dvou po sobě jdoucích oznámení, nejprve na základě Smlouvy o ESUO a později na základě Smlouvy o ES, a povinností Komise kontrolovat přesnou povahu podporované činnosti – ESUO nebo ES, se tedy nezdá, že Komise porušila svou povinnost loajální spolupráce s Italskou republikou. Článek 3 napadeného rozhodnutí, který prohlašuje řízení zahájené v návaznosti na oznámení uskutečněné v rámci Smlouvy o ESUO za ukončené, se v této souvislosti omezuje na nezbytné formální ukončení řízení zahájeného dne 3. června 1999.

71 Z výše uvedeného vyplývá, že Ferriere nemůže důvodně tvrdit, že Komise porušila procesní lhůty. Druhý žalobní důvod tedy musí být zamítnut.

K třetímu procesnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení práv obhajoby

— Argumenty účastníků řízení

72 Ferriere tvrdí, že Komise při použití po sobě následujících pokynů o státní podpoře na ochranu životního prostředí porušila její práva obhajoby. Komise totiž zahájila formální řízení na základě pokynů z roku 1994 a přijala napadené rozhodnutí na

základě pokynů z roku 2001, aniž by vyzvala Italskou republiku a zúčastněné strany, aby předložily svá vyjádření k novým pokynům.

73 Komise uplatňuje, že ve vyšetřovacím řízení ohledně státní podpory přísluší práva obhajoby pouze členskému státu jako adresátu rozhodnutí. Žalovaná dodává, že žalobkyně byla o zahájení formálních vyšetřovacích řízení informována, že dvakrát předložila vyjádření, k nimž bylo přihlédnuto, a že mohla předložit nová vyjádření po uveřejnění pokynů z roku 2001. Krom toho zůstala posuzovací kritéria v nových pokynech v podstatě nezměněna.

— Závěry Soudu

74 Na úvod je třeba uvést, že žalobní důvod uplatněný Ferriere nemůže být přezkoumán z hlediska práv obhajoby, jež v oblasti státních podpor přísluší pouze státům, ale z hlediska práva „zúčastněných stran" podle čl. 88 odst. 2 ES předložit vyjádření během fáze vyšetřování uvedeného v tomto ustanovení (rozsudek Soudu ze dne 6. března 2003, Westdeutsche Landesbank Girozentrale a Land Nordrhein-Westfalen v. Komise, T-228/99 a T-233/99, Recueil, s. II-435, body 122 až 125).

75 Je nepochybné, že když byly pokyny z roku 2001 zveřejněny, zúčastněné strany již předložily svá vyjádření na základě pokynů z roku 1994. Z pokynů z roku 2001, zejména z jejich úvodu, vyplývá, že tyto navazují na pokyny z roku 1994 a vymezují nový přístup Komise s ohledem na vnitrostátní a mezinárodní vývoj pojetí ochrany životního prostředí, její právní úpravy a politik v této oblasti. I kdyby Komise mohla, jak se domnívala, v souladu s právem použít při přijímání napadeného rozhodnutí nové pokyny (tato otázka bude zkoumána níže v bodech 134 až 140), nemohla opřít

své rozhodnutí o nové zásady zavedené pokyny z roku 2001, aniž by vyzvala zúčastněné strany, aby se v tomto ohledu vyjádřily, neboť by tím porušila procesní práva zúčastněných stran.

76 Z napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise prohlásila podporu za neslučitelnou se společným trhem ze dvou důvodů, a sice že investice byla uskutečněna především z hospodářských důvodů (31. bod odůvodnění) a že výhody pro životní prostředí jsou pouze okrajovými důsledky této investice (33. bod odůvodnění), a že mimořádné náklady investice na ochranu životního prostředí nemohou být odděleny (32. bod odůvodnění).

77 Zásady stanovené v obou pokynech jsou ve vztahu k těmto důvodům v podstatě totožné, což Komise uvedla v 31. bodě odůvodnění napadeného rozhodnutí (poznámka pod čarou č. 3). Pokyny z roku 2001 stejně jako pokyny z roku 1994 stanoví, že způsobilé jsou investice, jejichž cílem je ochrana životního prostředí (bod 3.2.1 pokynů z roku 1994 a bod 36 pokynů z roku 2001, uvedené výše v bodě 6, respektive v bodě 10), přičemž pokyny z roku 1994 výslovně odmítají poskytnutí podpor určených zdánlivě k ochraně životního prostředí, ve skutečnosti však určených k obecné investici. Obojí pokyny mimo jiné obsahují stejný způsob výpočtu nákladů, na něž se může vztahovat opatření podpory (bod 3.2.1 pokynů z roku 1994 a bod 37 pokynů z roku 2001, uvedené výše v bodě 11).

78 Žalobkyně při jednání uplatnila, že zrušení některých upřesnění v pokynech z roku 2001 není bez důsledků, zejména pokud jde o nová zařízení, pro která režim z roku 1994 podle názoru žalobkyně umožňoval poskytnout podpory, pokud tato zařízení měla pozitivní dopad na životní prostředí. K tomuto bodu Ferriere ve svých písemnostech tvrdí, že vzhledem k tomu, že pokyny z roku 1994 v bodě 3.2.1

vyloučily v případě investic do nových nebo náhradních zařízení náklady základních investic určených k vytvoření nebo nahrazení výrobních kapacit, aniž by došlo ke zlepšení z hlediska životního prostředí, *a contrario* to znamená, že podpora může být poskytnuta pro nové zařízení, které má pozitivní účinek na ochranu životního prostředí.

79 Vyjádření žalobkyně se však ve skutečnosti týkají určení „způsobilých nákladů" uvedených v bodě 3.2.1 pokynů z roku 1994 ve vztahu k opatření podpory, které mají „být omezeny výlučně na mimořádné investiční náklady nezbytné k dosažení environmentálních cílů". Pokyny uvedené výše v bodě 6 upřesňují, že „[v] případě investic do nových nebo náhradních zařízení nemohou být brány v úvahu náklady základních investic určených pouze k vytvoření nebo nahrazení výrobních kapacit, bez zlepšení situace z hlediska ochrany životního prostředí". Pokyny z roku 2001 tedy nelze považovat za předpis, který mění předpis předchozí. Ať se totiž investice týká nového zařízení nebo starého zařízení, předmětem opatření podpory mohou být pouze mimořádné náklady na ochranu životního prostředí. A i když pokyny z roku 2001 neobsahují stejné upřesnění jako pokyny z roku 1994, tato podmínka způsobilosti k poskytnutí podpory existuje nadále.

80 Komise tedy zřejmě nevycházela ze zásad a posuzovacích kritérií uvedených v nových pokynech, které by změnily její posouzení oznámené podpory. Za těchto okolností nebylo nové projednání se zúčastněnými stranami nutné. Žalobkyně mohla uplatnit svá vyjádření, shrnutá ve 13. až 16. bodě odůvodnění napadeného rozhodnutí, k zásadám a posuzovacím kritériím, které vedly Komisi k prohlášení, že podpora je neslučitelná se společným trhem, a které byly v obou pokynech v podstatě totožné.

81 Komise tedy neopřela své rozhodnutí o důvody, k nimž by se žalobkyně nemohla vyjádřit, a ustanovení čl. 88 odst. 2 ES tedy nebyla Komisí porušena.

82 Ferriere tedy nemůže důvodně tvrdit, že byla porušena její práva obhajoby, zde pojatá jako procesní práva přiznaná čl. 88 odst. 2 ES „zúčastněným stranám". V důsledku toho musí být třetí žalobní důvod zamítnut.

Ke čtvrtému procesnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásady ochrany legitimního očekávání

— Argumenty účastníků řízení

83 Ferriere tvrdí, že Komise porušila povinnost ochrany legitimního očekávání procesního rázu. Vzhledem k tomu, že Komise nikdy nepožadovala od italských orgánů ani od žalobkyně dokumentaci prokazující environmentální účel investice, nemohla Komise podle žalobkyně v souladu s právem ve svém rozhodnutí uvést, že jí v tomto ohledu nebyly předloženy žádné podklady.

84 Italská republika uplatňuje, že výtka učiněná Komisí v jejím rozhodnutí, že důkaz o environmentálním účelu investice nebyl předložen, porušuje pravidla o důkazním břemenu, neboť pokud se jedná o řízení o kontrole slučitelnosti ve vztahu ke Smlouvě, a nikoli o řízení o povolení, důkazní břemeno přísluší Komisi.

85 Komise tvrdí, že neporušila zásadu ochrany legitimního očekávání a že italská vláda a podnik byly v rozhodnutích o zahájení formálního řízení jasně vyzvány, aby předložily důkazy ohledně environmentálního účelu investice.

— Závěry Soudu

86 Žalobní důvod se dělí na dvě části týkající se jednak podkladů, které měla Komise požadovat od zúčastněných stran, a jednak důkazního režimu.

87 Ferriere zaprvé vytýká Komisi, že ji ani Italskou republiku nevyzvala, aby předložila dokumentaci týkající se environmentálního účelu investice, a potom ve svém rozhodnutí uvedla, že jí nebyly předloženy žádné příslušné dokumenty (30. bod odůvodnění).

88 Zásada ochrany legitimního očekávání dovolávaná žalobkyní předpokládá, že Komise musí při vedení vyšetřovacího řízení o státní podpoře vzít v úvahu legitimní očekávání, které mohlo být vyvoláno na základě údajů obsažených v rozhodnutí o zahájení vyšetřovacího řízení (rozsudek Soudu ze dne 5. června 2001, ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi v. Komise, T-6/99, Recueil, s. II-1523, bod 126), a že následně neodůvodní definitivní rozhodnutí chybějícími údaji, jejichž předložení zúčastněné strany s ohledem na tyto skutečnosti nemohly považovat za nutné.

89 Z rozhodnutí o zahájení formálního řízení ze dne 3. června 1999, zmíněného výše v bodě 20, vyplývá, že Komise v něm uvedla, že má pochybnosti, zda hlavním cílem investice je ochrana životního prostředí, že se v tomto stadiu domnívá, že její dopad je v tomto ohledu velice omezený a že se jí údajné výhody pro ochranu životního prostředí jeví tak, že se týkají více ochrany dělníků, což nespadá ani pod kodex podpor ocelářskému průmyslu, ani pod pokyny z roku 1994. Komise rovněž

připomněla, že rozhodnutí o uskutečnění investic nezbytných z hospodářských důvodů vzhledem k zastaralosti zařízení nemůže být předmětem podpory.

90 V rozhodnutí o zahájení formálního řízení ze dne 14. srpna 2000, zmíněném výše v bodě 24, poskytla Komise údaje ohledně prvního posouzení investice z hlediska ochrany životního prostředí. Uvedla, že italské orgány neprokázaly, že hlavním cílem nákupu válcovací stolice bylo zlepšení životního prostředí nebo pracovních podmínek dělníků a že má naopak za to, že Ferriere především hledala náhradu nebo zvýšení výrobní kapacity tím, že pořídí vysoce výkonné vybavení. Komise došla k závěru, že v tomto stadiu svého přezkumu se jí účinky investice na pracovní podmínky nebo životní prostředí jeví jako pouze okrajové důsledky investice.

91 Tyto opakované údaje byly dostatečně jasné a přesné, aby se italské orgány a žalobkyně mohly domnívat, že byly vyzvány k předložení veškerých relevantních údajů, jež jsou s to prokázat prvotní environmentální účel investice. Žalobnímu důvodu Ferriere vycházejícímu z porušení legitimního očekávání procesního rázu tedy nelze vyhovět.

92 Ferriere zadruhé uplatňuje, že Komise opřela své rozhodnutí o domněnky, aniž by přistoupila k jejich konkrétnímu ověření, ačkoli tak měla učinit. Italská republika dodává, že důkaz o neexistenci environmentálního účelu investice musí být předložen Komisí a že rozhodnutí přenáší důkazní břemeno.

93 Pokud Komise rozhodne o zahájení formálního řízení, je na členském státě nebo případném příjemci podpory, aby uplatnili své argumenty, které mají prokázat, že záměr podpory je v souladu s výjimkami stanovenými podle Smlouvy, neboť předmětem řízení je právě objasnit Komisi veškeré údaje ve věci (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Německo v. Komise, bod 13).

94 Komise je sice povinna jasně formulovat své pochybnosti o slučitelnosti podpory, zahajuje-li řízení, aby bylo umožněno členskému státu a zúčastněným stranám vyjádřit se k nim, je však na žadateli o podporu, aby rozptýlil tyto pochybnosti a prokázal, že jeho investice splňuje podmínky poskytnutí podpory (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 22. března 2001, Francie v. Komise, C-17/99, Recueil, s. I-2481, body 41 a 45 až 49). Přísluší tedy Italské republice a Ferriere, aby prokázaly, že dotčená investice je způsobilá pro podporu na ochranu životního prostředí a že jejím účelem je ochrana životního prostředí požadovaná oběma postupně platnými pokyny (viz v tomto smyslu rozsudky Soudního dvora ze dne 14. září 1994, Španělsko v. Komise, C-278/92 až C-280/92, Recueil, s. I-4103, bod 49, a ze dne 19. září 2002, Španělsko v. Komise, C-113/00, Recueil, s. I-7601, bod 70).

95 Ze spisu a zejména z napadeného rozhodnutí vyplývá, že Komise, která vyjádřila své pochybnosti ohledně slučitelnosti podpory se společným trhem a shromáždila vyjádření třetích zúčastněných osob a Italské republiky ohledně dotčeného záměru, provedla ve 23. až 36. bodě odůvodnění svého rozhodnutí přesný a odůvodněný rozbor údajů předložených k jejímu posouzení, jak měla učinit.

96 Z výše uvedeného vyplývá, že Ferriere nemůže důvodně tvrdit, že Komise v průběhu řízení porušila zásadu ochrany legitimního očekávání. Čtvrtý žalobní důvod tedy musí být zamítnut.

K pátému procesnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásady řádného úředního postupu

— Argumenty účastníků řízení

97 Ferriere tvrdí, že Komise porušila zásadu řádného úředního postupu tím, že nesprávně stanovila relevantní právní základ – Smlouvu o ESUO, poté Smlouvu o ES – a že zahájila formální řízení, ačkoli šlo o opatření k provedení povoleného režimu.

98 Komise uplatňuje, že zásadu správného úředního postupu neporušila. Vzhledem k tomu, že byla učiněna dvě po sobě jdoucí oznámení, na základě Smlouvy o ESUO, poté na základě Smlouvy o ES, musela vzhledem k tomu, že se jednalo o ocelářský podnik, který nevede oddělené účetnictví, přezkoumat podporu na základě obou Smluv.

— Závěry Soudu

99 Ze spisu vyplývá, že Ferriere je ocelářským podnikem, který vyrábí výrobky spadající zčásti pod Smlouvu o ESUO a zčásti pod Smlouvu o ES, že italské orgány nejprve oznámily dotčenou podporu na základě Smlouvy o ESUO a v průběhu správního řízení pak Italská republika a Ferriere uvedly, že ocelové svařované pletivo, pro jehož výrobu byla investice do válcovací stolice zamýšlena, není výrobkem ESUO, ale výrobkem ES, a že nové oznámení bylo učiněno podle Smlouvy o ES. Vedlejší účastník v tomto ohledu na jednání vysvětlil, že bylo obtížné určit relevantní právní rámec v případě podniků vykonávajících svou činnost v rámci obou Smluv.

100 V případě ocelářského podniku bez odděleného účetnictví, jako je Ferriere, byla mimoto Komise oprávněna ověřit, zda u sporné podpory nedojde k neoprávněnému použití k jinému účelu, a sice ve prospěch činností ESUO (výše uvedený rozsudek ESF Elbe-Stahlwerke Feralpi v. Komise, body 74 a 125).

101 Za těchto okolností nelze Komisi vytknout, že by se dopustila údajných procesních nedostatků, neboť přiřazení investice ke Smlouvě o ESUO nebo Smlouvě o ES nebylo na první pohled zřejmé, Komise se věcí zabývala postupně na základě každé z obou Smluv a v každém případě se musela ujistit, zda nehrozí, že podpora bude ku prospěchu jiným činnostem než činnostem, pro které měla být poskytnuta. Stanovení právního základu Komisí pro její rozhodnutí nemůže představovat porušení zásady řádného úředního postupu.

102 Krom toho, z čistě procesního hlediska neporušuje zahájení obou formálních řízení v projednávaném případě zásadu řádného úředního postupu, neboť, jak bylo uvedeno v odpovědi na první žalobní důvod (body 50, 54 a 57 výše), tato dvě řízení byla zahájena v souladu s právem v návaznosti na oznámení učiněná italskými orgány. Pokud jde o argument Ferriere, že zahájením formálního řízení byla porušena zásada řádného úředního postupu, neboť se jedná o opatření k provedení povoleného režimu, spadá do otázky ve věci samé, zda opatření dotčené podpory představuje takové opatření, jak tvrdí žalobkyně, a bude zkoumáno v rámci prvního žalobního důvodu ve věci samé (viz body 116 až 128 níže).

103 Z výše uvedeného vyplývá, že Ferriere nemůže důvodně tvrdit, že Komise porušila zásadu řádného úředního postupu. Pátý žalobní důvod tedy musí být zamítnut.

K šestému procesnímu žalobnímu bodu vycházejícímu z porušení povinnosti uvést odůvodnění

— Argumenty účastníků řízení

104 Ferriere tvrdí, že Komise dostatečně neodůvodnila své rozhodnutí, neboť se omezila na uvedení v 30. bodě odůvodnění (poznámka pod čarou č. 1) tohoto rozhodnutí, že neexistují specifická omezení stanovená pro dotčený typ zařízení.

105 Komise uvádí, že se nemohla dovolávat jiných důvodů než jí zjištěné neexistence norem.

— Závěry Soudu

106 Podle ustálené judikatury je povinnost uvést odůvodnění uvedená v článku 253 ES podstatnou náležitostí, kterou je třeba odlišit od opodstatněnosti odůvodnění, která patří do legality sporného aktu po meritorní stránce. Odůvodnění musí být přizpůsobeno povaze dotčeného aktu a musí uvést úvahy orgánu, který akt vydal, tak jasně a jednoznačně, aby se zúčastněné strany mohly seznámit s důvody přijatého opatření a příslušné soudy mohly vykonávat svou kontrolu. Otázka, zda odůvodnění aktu splňuje požadavky článku 253 ES, musí být posuzována nejen ve vztahu k jeho znění, ale i k jeho kontextu a veškerým právním předpisům upravujícím dotyčnou oblast (rozsudky Soudního dvora ze dne 14. února 1990, Delacre a další v. Komise, C-350/88, Recueil, s. I-395, body 15 a 16, a ze dne 19. září 2002, Španělsko v. Komise, C-114/00, Recueil, s. I-7657, body 62 a 63).

107 S ohledem na tuto judikaturu se nelze domnívat, že by Komise v projednávaném případě porušila povinnost dostatečně odůvodnit napadené rozhodnutí.

108 Napadené rozhodnutí totiž v 1. bodě odůvodnění (poznámka pod čarou č. 3) cituje čl. 15 odst. 1 regionálního zákona č. 47 ze dne 3. června 1978, v platném znění, uvedený výše v bodě 13, který upravuje možnost poskytnout podpory pro investice uskutečněné průmyslovými podniky, které přizpůsobují své postupy nebo zařízení novým normám stanoveným příslušnými právními předpisy v daném odvětví. Napadené rozhodnutí bere ve 14. bodě odůvodnění v úvahu vyjádření žalobkyně ohledně existence závazných mezních hodnot, jež její zařízení splňuje, a konstatuje v tomto ohledu ve 30. bodě odůvodnění (poznámka pod čarou č. 1), že v rozporu s tím, co tvrdí společnost, neexistují specifická omezení stanovená pro tento typ zařízení. Důvod vycházející z neexistence závazných norem pro zařízení Ferriere je jasně vyložen v právním a skutkovém kontextu, což žalobkyni umožňovalo pochopit jeho smysl.

109 Ferriere tak nemůže důvodně tvrdit, že napadené rozhodnutí je stiženo nedostatečným odůvodněním. Šestý žalobní důvod tedy musí být zamítnut.

110 Z výše uvedeného plyne, že šest procesních žalobních důvodů musí být v celém rozsahu zamítnuto.

K věci samé

111 Ferriere uplatňuje na podporu své žaloby meritorní žalobní důvody trojího druhu, totiž zaprvé, že její investice představuje opatření k provedení schváleného režimu,

a nikoli novou podporu; zadruhé, že mělo napadené rozhodnutí vycházet z pokynů z roku 1994, a nikoli z pokynů z roku 2001 a zatřetí, že její investice sleduje environmentální účel, což ji z tohoto důvodu činí způsobilou k podpoře na ochranu životního prostředí.

K prvnímu meritornímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z toho, že investice Ferriere představuje opatření k provedení schváleného režimu, a nikoli novou podporu

— Argumenty účastníků řízení

112 Ferriere tvrdí, že její investice spadá do regionálního režimu schváleného Komisí v roce 1992 a představuje pouze prováděcí opatření, takže Komise napadeným rozhodnutím porušila vlastní rozhodnutí o povolení.

113 Komise nesprávně vyložila režim podpor schválený v roce 1992, neboť přizpůsobení se „normám stanoveným právními předpisy" neznamená přizpůsobení se „závazným environmentálním normám", ale může být chápáno jako přizpůsobení se čistě nezávazným normám, které nemají donucující charakter. Takový výklad neodpovídá duchu pokynů z roku 1994 a 2001, které integrují tento podněcující charakter podpor. Pokyny z roku 2001 mimoto stanoví, že podpory mohou být povoleny pro investice uskutečněné v případě neexistence závazných norem. Krom toho ve vnitrostátních předpisech i předpisech Společenství existují environmentální normy týkající se emisí znečišťujících látek a emisí hluku a normy směřující ke zlepšení pracovních podmínek, které byly zohledněny při provedení nového zařízení žalobkyně.

114 Italská republika tvrdí, že sporná podpora spadá do režimu schváleného v roce 1992. Komise krom toho v roce 1998 povolila refinancování za podmínek, z nichž je zřejmé, jak rovněž vyplývá z pokynů z roku 1994 a 2001, že poskytnutí podpor nezávisí na existenci závazných norem. Komise tedy provedla nesprávný výklad schváleného režimu.

115 Komise uplatňuje, že sporná podpora neodpovídá režimu schválenému v roce 1992. Ten podmiňuje způsobilost podpory tím, že cílem dotyčné investice je přizpůsobení se novým normám v daném odvětví. Podle Komise přitom dřívější zařízení Ferriere odpovídala existujícím normám a nové zařízení nemělo spojitost se vstupem nových norem v platnost. Normy uvedené žalobkyní nejsou ani nové, ani závazné a žalobkyně se jich dovolává poprvé teprve v tomto řízení. Žalovaná dodává, že zlepšení pracovních podmínek a činnosti prováděné v továrnách za účelem bezpečnosti nebo hygieny nespadají do ochrany životního prostředí.

— Závěry Soudu

116 Otázky, zda sporná podpora představuje opatření k provedení režimu schváleného v roce 1992 nebo novou podporu, závisí na výkladu ustanovení, jímž byl tento režim uvedený výše v bodě 13 zřízen, podle nějž jsou pro podporu způsobilé investice, jejichž cílem je zlepšení z hlediska životního prostředí nebo pracovních podmínek „v souladu s novými normami stanovenými příslušnými právními předpisy daného odvětví".

117 Ze samotného znění výše uvedeného ustanovení vyplývá, že normy musejí platit v odvětví činnosti podniku, jenž je uchazečem o podporu, tyto normy musejí být

nově zavedeny a že investice, aby byla způsobilá pro poskytnutí podpory, musí přizpůsobit zařízení těmto normám.

118 Tento výklad je potvrzen okolnostmi, za nichž byla v průběhu vyšetřovacího řízení ohledně záměru režimu podpory zavedena podmínka přizpůsobení se normám. Ze dvou dopisů Komise stálému zastoupení Itálie vyplývá, že Komise se v prvním dopise ze dne 21. května 1992 dotazovala, zda je v případě zamýšleného zařízení poskytnutí státní podpory podmíněno přizpůsobením se novým normativním standardům, a že ve druhém dopise ze dne 9. září 1992 jednoznačně uvedla, že „předmětem podpory [musí] být usnadnit podnikům přizpůsobení se novým povinnostem uloženým veřejnou mocí za účelem snížení znečištění".

119 Pokud jde zejména o podmínku přizpůsobení se novým normám, nebylo toto ustanovení změněno, když Komise svým dopisem ze dne 18. září 1998 udělila svůj souhlas s refinancováním režimu schváleného v roce 1992. Shrnutí povoleného režimu obsažené v tomto dopise nemůže být vykládáno jako změna tohoto režimu. Krom toho Italská republika a Komise ve svých odpovědích na otázky Soudu, zmíněných výše v bodě 36, uvedly, že řízení zahájené v roce 1998 mířilo pouze na refinancování existujícího režimu, aniž by byl dotčen jeho obsah nebo význam.

120 Žádost o podporu ze dne 26. března 1997, již Ferriere zaslala autonomnímu regionu Friuli-Venezia Giulia, přitom nezmiňovala žádnou normu, již mělo zařízení dodržovat. Dopis regionu ze dne 15. února 1999, připojený k oznámení italských orgánů ze dne 18. února 1999, zmíněný výše v bodech 53 a 54, přitom výslovně uvádí, že neexistují žádné závazné normy nebo jiné právní povinnosti, jimž by

podnik podléhal, a dodává, že investice prováděná ke zlepšení výsledků z hlediska životního prostředí jde nad rámec předpisů Společenství. Krom toho, jak bylo konstatováno výše v bodech 53 a 54, italské orgány v druhém oznámení netvrdily, že podpora poskytnutá Ferriere představuje opatření k provedení schváleného režimu.

121 Ferriere v průběhu správního řízení ve svém dopise ze dne 13. listopadu 2000, zmíněném výše v bodě 25, sice odkázala bez udání právního základu na „mezní hodnoty" stanovené platnými předpisy, a upřesnila, že tyto mezní hodnoty dodržují obecné zásady směrnice Rady 96/61/ES ze dne 24. září 1996 o integrované prevenci a omezování znečištění (Úř. věst. L 257, s. 26; Zvl. vyd. 15/03, s. 80), jež byla ve vnitrostátním právu provedena legislativním nařízením č. 372 ze dne 4. srpna 1999, tedy po podání žádosti o poskytnutí podpory a oznámení z února 1999. Avšak tyto předpisy, které samy o sobě neobsahují žádné číselné hodnoty, se omezují na formulaci doporučení pro vydání povolení v oblasti průmyslových zařízení, která nemají žádnou souvislost s případem této dotčené podpory.

122 Ferriere ve své žalobě poukázala rovněž na směrnici Rady 86/188/EHS ze dne 12. května 1986 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí hluku při práci (Úř. věst. L 137, s. 28), jež byla v Itálii provedena legislativním nařízením č. 277 ze dne 15. srpna 1991, a v poznámce pod čarou odkázala na různé právní akty Společenství nebo vnitrostátního práva, které vyjadřují mezní hodnoty, jež jeho investice dodržuje. Žalobkyně uvádí směrnici Rady 91/689/EHS ze dne 12. prosince 1991 o nebezpečných odpadech (Úř. věst. L 377, s. 20; Zvl. vyd. 15/02, s. 78), ve znění směrnice Rady 94/31/ES ze dne 27. června 1994 (Úř. věst. L 168, s. 28; Zvl. vyd. 15/02, s. 376), v Itálii provedenou legislativním nařízením č. 22 ze dne 5. února 1997. Zmiňuje rovněž vnitrostátní právní akty, a sice nařízení prezidenta republiky č. 203 ze dne 24. května 1988 o emisích kouře a prachu v ovzduší, zákon č. 447 ze dne 26. října 1995 o emisích hluku vně průmyslových zařízení, a jedno z jeho prováděcích nařízení, prováděcí nařízení předsedy Rady ministrů č. 675900 ze dne 14. listopadu 1997.

123 Ovšem nezávisle na skutečnosti, že v den, kdy byla podána žádost o poskytnutí podpory, tedy 26. března 1997, nebyly tyto předpisy z velké části nové, Ferriere v rámci správního řízení ani v průběhu tohoto řízení neoznačila normy, které byly upraveny v těchto ustanoveních a jimž se měla investice do průmyslového zařízení přizpůsobit. Vzhledem k tomu, že tyto informace nebyly předloženy a nemohly být z tohoto důvodu brány v úvahu při vypracovávání napadeného rozhodnutí, nemůže se jich žalobkyně dovolávat při zpochybnění jeho legality (rozsudek Soudního dvora ze dne 10. července 1986, Belgie v. Komise, 234/84, Recueil, s. 263, body 11 a 16). Co se týká dovolávaných ustanovení práva Společenství, je cílem směrnice 86/188 zřejmě jednak informování, ochrana a lékařský dohled pro zaměstnance vystavené určité míře hluku na jejich pracovištích, tato směrnice však neobsahuje normy, jež musí podniky dodržovat. Krom toho ze spisu nevyplývá, že by Ferriere produkovala nebezpečné odpady, kterých se týká směrnice 91/689, a není tedy ustanoveními této směrnice dotčena.

124 Je tedy namístě konstatovat, že Ferriere nebyla v průběhu správního řízení ani během tohoto řízení s to uvést, jakým novým normám použitelným v odvětví, v němž vykonává svou činnost, se má její investice přizpůsobit. Argumenty vycházející z ustanovení práva Společenství nebo vnitrostátního práva, které nejsou nové nebo nemají spojitost s poskytnutím sporné podpory, jsou zčásti nepřípustné, neboť byly předloženy teprve soudu, a zčásti neopodstatněné, neboť nemají souvislost s dotčenou investicí. Je tedy nutno dojít k závěru, že Ferriere neprokázala souvislost mezi svou investicí a novými normami vztahujícími se na její odvětví.

125 Není tedy třeba posuzovat, zda se normami zmíněnými v režimu schválené podpory rozumí závazné nebo nezávazné normy, ani zkoumat, zda musí být všechny normy zavedené po uvedení do provozu stávajícího zařízení v 70. letech kvalifikovány jako nové normy, jak tvrdí Ferriere, neboť žalobkyně neuvedla, kterým normám chtěla přizpůsobit své zařízení. Rovněž argument, že pokyny z roku 1994 a 2001 umožnily poskytnutí podpory jakožto pobídky i tehdy, neexistovaly-li závazné normy nebo pokud investice šla nad rámec těchto norem, jež mají být splněny, zde není

relevantní, poněvadž ustanovení zavádějící schválený režim vyžaduje, aby cílem investice způsobilé pro podporu bylo přizpůsobení zařízení novým normám použitelným v daném odvětví.

126 Z výše uvedeného vyplývá, že se Komise správně domnívala, že sporná podpora nemůže být považována za opatření k provedení schváleného režimu, ale že představuje novou podporu.

127 Z toho dále plyne, že argument Ferriere, zmíněný výše v bodě 102, podle nějž Komise porušila zásadu správného úředního postupu tím, že zahájila formální řízení ohledně opatření k provedení schváleného režimu, nemůže být přijat.

128 První meritorní žalobní důvod tedy musí být zamítnut.

K druhému meritornímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z toho, že napadené rozhodnutí mělo vycházet z pokynů z roku 1994, a nikoli z pokynů z roku 2001

— Argumenty účastníků řízení

129 Ferriere uplatňuje, že její investice měla být zkoumána s ohledem na pokyny z roku 1994. Napadené rozhodnutí bylo opřeno o nesprávný právní základ. Podpora měla

být posuzována na základě kritérií stanovených pokyny z roku 1994, a nikoli s odkazem na pokyny z roku 2001. Komise v tomto bodě rovněž porušila zásadu legitimního očekávání.

130 Žalobkyně namítá protiprávnost bodu 82 pokynů z roku 2001 (citovaného výše v bodě 12), tak jak byl vykládán Komisí. Podle názoru Ferriere mohou být nové pokyny použity na již oznámenou podporu pouze tehdy, pokud ohledně ní nebylo zahájeno žádné formální řízení.

131 Italská republika uplatňuje, že podpora měla být posuzována s ohledem na pokyny z roku 1994, jež byly v platnosti v době, kdy byla podpora poskytnuta, tedy 8. října 1998, a nikoli podle práva platného v okamžiku přijetí napadeného rozhodnutí.

132 Komise tvrdí, že záměr podpory byl neslučitelný se společným trhem ve vztahu k pokynům z roku 2001 a nemohl by být povolen ani na základě pokynů z roku 1994.

133 Žalovaná mimoto uplatňuje, že námitka protiprávnosti bodu 82 pokynů z roku 2001 nebyla v žalobě vznesena, a je tedy podle ustanovení čl. 48 odst. 2 jednacího řádu Soudu nepřípustná. V každém případě se domnívá, že bod 82 se omezuje na stanovení bezprostředního použití nového režimu v souladu s obecnými zásadami ohledně časové působnosti práva, což nijak neporušuje zásadu ochrany legitimního očekávání.

— Závěry Soudu

134 Slučitelnost záměru podpory na ochranu životního prostředí se společným trhem se posuzuje podle článku 6 ES ve spojení s článkem 87 ES a pokyny Společenství, které předtím přijala Komise za účelem takového přezkoumání. Komise je totiž vázána pokyny a sděleními, které přijala v oblasti kontroly státních podpor, pokud se neodchylují od norem Smlouvy a jsou-li akceptovány členskými státy (rozsudek Soudního dvora ze dne 26. září 2002, Španělsko v. Komise, C-351/98, Recueil, s. I-8031, bod 53). Zúčastněné strany z nich tedy mohou vycházet a soud přezkoumá, zda Komise dodržela předpisy, které si sama uložila při vydání dotčeného rozhodnutí (rozsudek Soudu ze dne 30. ledna 2002, Keller a Keller Meccanica v. Komise, T-35/99, Recueil, s. II-261, body 74 a 77).

135 V projednávaném případě je třeba v první řadě určit, které pokyny Společenství o státních podporách na ochranu životního prostředí byla Komise povinna použít při vydání rozhodnutí.

136 Námitka protiprávnosti, jež byla výslovně vznesena v replice, je v rozporu s tím, co tvrdí Komise, přípustná, neboť body 12 až 18 repliky představují rozšíření žalobního důvodu implicitně uvedeného v bodu 54 žaloby (viz v tomto smyslu rozsudek Soudu ze dne 17. července 1998, Thai Bicycle v. Rada, T-118/96, Recueil, s. II-2991, bod 142).

137 Z bodů 81 a 82 pokynů z roku 2001 (viz bod 12 výše) vyplývá, že tyto pokyny vstoupily v platnost k datu jejich zveřejnění, k němuž došlo dne 3. února 2001,

a Komise tedy byla povinna použít jejich ustanovení i na všechny záměry podpory oznámené před tímto zveřejněním. V rozporu s výkladem žalobkyně neobsahuje bezprostřední použití výhradu a nevylučuje tedy případ, jako v projednávaném případě, že formální řízení bylo zahájeno.

138 Krom toho vycházejí údaje uvedené v bodech 81 a 82, které se inspirují ustanoveními čl. 254 odst. 2 ES, ohledně vstupu v platnost nařízení a směrnic Rady a Komise ze zásady, že akty orgánů jsou až na výjimky bezprostředně použitelné (rozsudky Soudního dvora ze dne 10. července 1986, Licata v. CES, 270/84, Recueil, s. 2305, bod 31, a ze dne 2. října 1997, Saldanha a MTS, C-122/96, Recueil, s. 5325, body 12 až 14).

139 Dále se zde nelze dovolávat zásady ochrany legitimního očekávání, neboť tato zásada se týká, stejně jako zásada právní jistoty, situace vzniklé před vstupem nových ustanovení v platnost (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. července 1993, Grusa Fleisch, C-34/92, Recueil, s. 4147, bod 22). Ferriere se však nenachází v takovéto situaci, ale v přechodné situaci, kdy členský stát oznámil Komisi záměr nové podpory a požádal ji, aby přezkoumala její slučitelnost s předpisy Společenství, neboť poskytnutí opatření podpory je závislé na výsledku tohoto přezkumu. Krom toho, vzhledem k tomu, že obojí po sobě jdoucí pokyny jsou v podstatě totožné, jak již bylo konstatováno (viz bod 77 výše), v každém případě nemohlo být dotčeno legitimní očekávání žalobkyně.

140 Napadené rozhodnutí tedy tím, že byly použity pokyny z roku 2001, jež vstoupily v platnost dne 3. února 2001, bylo vydáno v souladu s právem.

K třetímu meritornímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z toho, že investice Ferriere sledovala environmentální účel a z tohoto důvodu byla způsobilá k získání podpory na ochranu životního prostředí

— Argumenty účastníků řízení

141 Ferriere tvrdí, že její investice byla způsobilá k poskytnutí podpory na ochranu životního prostředí. Odpovídá totiž cílům politiky Společenství na ochranu životního prostředí uvedeným v článku 174 ES a splňuje ustanovení směrnic a doporučení Společenství. Investice vedla zejména ke zlepšení z hlediska znečištění ovzduší, odstranění nebezpečných odpadů, emisí hluku a zlepšení pracovních podmínek, přičemž tyto dva posledně uvedené aspekty byly výslovně zmíněny v ustanovení zřizujícím schválený režim.

142 Žalobkyně rovněž uplatňuje, že bylo možné od celkových nákladů oddělit náklady odpovídající ochraně životního prostředí; region je odhadl na 11 miliard ITL z investice ve výši 20 miliard.

143 Komise nevzala v potaz environmentální účel záměru a svévolně se domnívala, že převažuje hospodářský cíl, ačkoli cílem nového postupu bylo právě zavedení ekologického výrobního systému. Žalobkyně upřesňuje, že je sice logické, že nové zařízení je hospodářsky výkonnější než dřívější, ovšem původní válcovací stolice, která byla ještě zcela uspokojující, pokud jde o její funkčnost a technologii, byla nahrazena inovovaným zařízením za účelem odstranění nepříznivých dopadů dřívějšího postupu na životní prostředí.

144 Italská republika uplatňuje, že dotčená investice byla vyvolána především důvody spočívajícími v ochraně životního prostředí.

145 Komise tvrdí, že podpora nebyla v projednávaném případě odůvodněná, neboť investice by byla v každém případě uskutečněna i z jiných důvodů než z důvodu ochrany životního prostředí, přičemž snížení škodlivých látek a znečištění bylo nutným a inherentním následkem převažující a nevyhnutelné hospodářské a technologické volby. Krom toho nemohou být mimořádné náklady spojené s environmentálními aspekty odděleny. Komise dodává, že dokumenty poprvé předložené ve stadiu repliky, za předpokladu, že jsou přípustné, nemohou mít dopad na legalitu napadeného rozhodnutí s ohledem na skutečnosti, o kterých byla vyrozuměna během správního řízení.

— Závěry Soudu

146 Komise prohlásila podporu za neslučitelnou z důvodů uvedených výše v bodě 30, podle nichž investice, jež směřují k nahrazení dřívějšího vybavení inovovaným zařízením, není vedena environmentálními cíli, ale je vedena hospodářskou a průmyslovou logikou, což brání poskytnutí podpory na ochranu životního prostředí. Mimoto se domnívala, že výhody pro ochranu životního prostředí byly inherentní postupu, což neumožňovalo oddělit část nákladů odpovídající ochraně životního prostředí od celkových nákladů (29. a 31. až 33. bod odůvodnění rozhodnutí).

147 Využití ustanovení Společenství týkajících se státních podpor na ochranu životního prostředí závisí na cíli investice, pro niž je opatření podpory požadováno. Pokyny z roku 2001 (body 36 a 37, uvedené výše v bodech 10 a 11), v tomto ohledu totožné s pokyny z roku 1994 (bod 3.2.1, uvedený výše v bodě 6), zmiňují investice určené ke

snížení nebo odstranění znečištění nebo škodlivých látek nebo přizpůsobení výrobních postupů a upřesňují, že pouze mimořádné investiční náklady spojené s environmentálním cílem jsou způsobilé k poskytnutí opatření podpory. Možnost, aby investice odpovídající zejména hospodářským úvahám byla způsobilá k opatření podpory na ochranu životního prostředí, předpokládá, že tyto úvahy samy o sobě nedostačují k odůvodnění investice ve zvolené formě.

148 Ze struktury pokynů z roku 2001, v tomto ohledu totožných s pokyny z roku 1994, totiž vyplývá, že ne každá investice, na jejímž základě je zařízení přizpůsobeno závazným či nezávazným vnitrostátním normám nebo normám Společenství, která takové normy překračuje nebo která je uskutečněna při neexistenci jakýchkoli norem, je způsobilá k poskytnutí podpory, ale pouze investice, jejímž samotným cílem je toto zlepšení životního prostředí.

149 Komise tedy mohla prohlásit záměr za neslučitelný se společným trhem, jelikož nesplňoval tento požadavek.

150 Skutečnost, že žalobkyně tvrdí, že její investice přináší zlepšení z hlediska ochrany životního prostředí, stejně jako skutečnost, že napadené rozhodnutí uznává výhody investice z hlediska ochrany životního prostředí nebo zdraví a bezpečnosti pracovníků, není relevantní.

151 Je zajisté možné, aby cílem jednoho záměru bylo zároveň zlepšení hospodářské výkonnosti a ochrana životního prostředí, ovšem existence druhého cíle nemůže být odvozena z pouhého zjištění, že nové vybavení má menší negativní dopad na životní prostředí než dřívější vybavení, neboť to může být pouze vedlejší důsledek výměny technologie za hospodářským účelem nebo obnovení použitých strojů. Aby bylo

možno zachovat ve stejném případě dílčí environmentální účel podporované investice, je nezbytné prokázat, že stejného hospodářského výkonu by mohlo být dosaženo zařízením méně nákladným, avšak škodlivějším pro životní prostředí.

152 Řešení sporu nezávisí tedy na otázce, zda investice přinese zlepšení životního prostředí nebo zda překročí existující environmentální normy, ale především, zda byla uskutečněna za účelem dosažení takových zlepšení.

153 K tomto bodu žalobkyně tvrdí, že cílem nového postupu bylo zavedení ekologického výrobního systému, jak je podrobně vyloženo v přílohách B a C její žádosti o podporu ze dne 26. března 1997. Tyto dokumenty potvrzují technologický pokrok, který představuje nový, plně automatizovaný postup výroby ocelového svařovaného pletiva, a jehož důsledkem je snížení hluku zařízení a odstranění emisí prachu. Potvrzují tedy zájem na takovémto zařízení z hospodářského a průmyslového hlediska, který dostatečně odůvodňuje uskutečnění investice.

154 Ferriere rovněž uplatňuje, že její dřívější zařízení ještě fungovalo zcela uspokojivým způsobem, když se rozhodla nahradit jej za účelem vybavit se inovovanou technologií, jež odstraní nepříznivý dopad dřívějšího postupu na životní prostředí. Dokumenty předložené v tomto ohledu poprvé s replikou, které tedy nebyly sděleny Komisi v průběhu správního řízení, nemohou mít dopad na legalitu napadeného nařízení (viz výše uvedený rozsudek Belgie v. Komise, bod 16). Tyto dokumenty ostatně ukazují, že podnik zamýšlel v letech 1993–1994 vybavit se novým inovovaným zařízením. Krom toho okolnost, kterou Komise připustila v bodě 29 napadeného rozhodnutí, že nová válcovací stolice nevede ke zvýšení výrobní kapacity, neprokazuje environmentální účel investice.

155 V konečném výsledku se tedy jeví, že Ferriere měla vybavení starší než 25 let, které si přála nahradit novým zařízením za použití inovovaného technologického postupu, který integroval výhody veškerého moderního vybavení pro ochranu životního prostředí. Je tedy nutné konstatovat, že se investice uskutečňuje na základě rozhodnutí podniku modernizovat výrobní zařízení a že by tato investice byla v této formě v každém případě uskutečněna.

156 Komise se tudíž nedopustila nesprávného posouzení, když se domnívala, že nebylo prokázáno, že by investice měla čistě environmentální účel. Komise se mohla správně domnívat, že výhody investice na ochranu životního prostředí jsou inherentní tomuto inovativnímu zařízení. Její posouzení není v tomto ohledu svévolné. Rozbor výhod investice z hlediska pracovních podmínek není v rozporu s důvody vytýkanými žalobkyní, neboť podle bodu 6 pokynů z roku 2001 nespadají akce týkající se bezpečnosti a hygieny pod uvedené pokyny.

157 V druhé řadě napadené rozhodnutí kromě toho, že konstatuje neexistenci environmentálního účelu investice, podotýká, že náklady investice určené na ochranu životního prostředí nemohou být odděleny od celkových nákladů operace. Tento důvod napadeného rozhodnutí přitom není nadbytečný, neboť environmentální cíl investice může být oddělen od existence více nákladů záměru vzhledem k jinému předpokládanému záměru, který by umožnil stejný hospodářský výkon za méně příznivých podmínek pro životní prostředí (viz bod 151 výše).

158 K tomuto bodu Ferriere uplatňuje, že ekologický aspekt její investice odpovídá části celkových nákladů uvedené investice, která byla autonomním regionem Friuli-Venezia Giulia uznána způsobilou, a to 11 miliard ITL (5,68 miliónů eur).

159 Ferriere, která byla písemnou otázkou Soudu, uvedenou výše v bodě 35, vyzvána, aby upřesnila okolnosti, na jejichž základě mohly být mimořádné investiční náklady na ochranu životního prostředí odhadnuty ve výši 11 miliard ITL z 20 miliard představujících celkové náklady, se omezila na odkaz na odhad regionu. Žalobkyně při jednání připustila, že bylo obtížné provést rozlišení postupu, který jako takový zlepšuje ochranu životního prostředí, a uvedla, že region vyloučil náklady obecného charakteru.

160 Dopisy Ferriere regionu ze dne 26. května a ze dne 26. června 1998, jež byly předloženy do spisu, které uvádějí podrobný rozpočet investice a jeho různé složky, nedávají odpověď na položenou otázku. Soudu nebylo podáno žádné dodatečné vysvětlení, které by mu umožnilo pochopit, dle jaké metody byl přijat závěr, že náklady investice na ochranu životního prostředí činí výše uvedených 11 miliard ITL. Je pochopitelně velice obtížné oddělit náklady v případě, jako je ten projednávaný, kde jsou výhody pro životní prostředí inherentní postupu, avšak zásady stanovené v pokynech z roku 2001, podobné pokynům z roku 1994, vylučují, aby celkové náklady investice mohly být způsobilé pro poskytnutí podpory, a stanoví, že musejí být uvedeny mimořádné náklady pro dosažení environmentálního cíle.

161 Ani žalobkyně, ani Italská republika přitom nepodaly vysvětlení k této otázce. Zejména neuvedly kroky, které autonomní region Friuli-Venezia Giulia podnikl, aby došel k určení částky investice způsobilé k poskytnutí podpory.

162 Komise se tudíž mohla v napadeném rozhodnutí v souladu s právem domnívat, že z investice nebylo možné vyčlenit náklady specificky určené na ochranu životního prostředí.

163 Komise se tedy správně domnívala, že investice Ferriere nebyla způsobilá k poskytnutí podpory na ochranu životního prostředí.

164 Z výše uvedeného vyplývá, že Komise mohla v souladu s právem prohlásit podporu za neslučitelnou se společným trhem. Ferriere a Italská republika nejsou v důsledku toho oprávněny žádat zrušení napadeného rozhodnutí. Návrhy na zrušení tohoto rozhodnutí tedy musejí být zamítnuty.

K požadavku náhrady tvrzené škody

Argumenty účastníků řízení

165 Ferriere tvrdí, že jí vznikla škoda z důvodu protiprávnosti napadeného rozhodnutí, které zasahuje do svobody podnikání a vlastnického práva, z důvodu zahájení formálního řízení a doby, než došlo k jeho ukončení. Vzhledem k tomu, že nemohla nakládat s podporou, kterou jí měl region poskytnout, musela si vzít úvěr na financování investice a byla jí odepřena možnost použít částku k jiným účelům, jimž dávala přednost.

166 Žalobkyně žádá odškodnění za dobu, po kterou nemohla nakládat s podporou. Dle žalobkyně by měla náhrada odpovídat částce, která umožní uhradit zákonné úroky a vyrovnání inflace měny, a musí být počítána počínaje 26. dubnem 1999, tedy ode dne, kdy uplynuly dva měsíce ode dne obdržení oznámení dne 25. února 1999, kdy Komise měla rozhodnout o slučitelnosti podpory se společným trhem.

167 Komise tvrdí, že nejsou splněny podmínky založení odpovědnosti. Uvádí, že mezi základními právy, mohou teoreticky spadat do kategorie pravidel, jejichž porušení může mít za následek odpovědnost orgánů pouze ta práva, která chrání právní jistotu a legitimní očekávání. V projednávaném případě mimoto nedošlo v žádném

případě k závažnému a zjevnému porušení. Žalobkyně konečně neprokázala zásah do svobody podnikání a vlastnického práva.

168 Komise mimo jiné tvrdí, že tvrzená škoda není ani určitá, ani určitelná, neboť podniky nemají na obdržení podpory nárok, tím méně k určitému datu. Žalovaná dodává, že i kdyby podpora spadala pod povolený režim, nebylo by možné přičíst zpoždění při jejím vyplacení Komisi, ale italským orgánům, které se rozhodly oznámit podporu a zastavit její vyplácení. Požadavek zaplacení úroků z prodlení týkající se náhrady škody je neopodstatněný. Nakonec, pokud jde o znehodnocení měny, reálně vzniklá škoda nebyla prokázána.

Závěry Soudu

169 Žalobou na náhradu škody podanou na základě článků 235 ES a 288 ES se Ferriere dovolává mimosmluvní odpovědnosti Společenství z důvodu škody, která jí byla způsobena protiprávností napadeného rozhodnutí.

170 Podle ustálené judikatury předpokládá mimosmluvní odpovědnost Společenství, že žalobkyně prokáže protiprávnost chování vytýkaného dotčenému orgánu, existenci škody a existenci příčinné souvislosti mezi chováním a dovolávanou škodou (rozsudek Soudního dvora ze dne 29. září 1982, Oleifici Mediterranei v. CEE, 26/81, Recueil, s. 3057, bod 16, a rozsudek Soudu ze dne 28. listopadu 2002, Scan Office Design v. Komise, T-40/01, Recueil, s. II-5043, bod 18). Vzhledem k tomu, že není splněna jedna z těchto podmínek, musí být žaloba zamítnuta v celém rozsahu, aniž by bylo nezbytné zkoumat ostatní podmínky odpovědnosti (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. září 1994, KYDEP v. Rada a Komise, C-146/91, Recueil, s. I-4199, body 19 a 81, a rozsudek Soudu ze dne 20. února 2002, Förde-Reederei v. Rada a Komise, T-170/00, Recueil, s. II-515, bod 37).

171 Vzhledem k tomu, že první podmínka založení mimosmluvní odpovědnosti Společenství ve smyslu čl. 288 druhého pododstavce ES, týkající se protiprávnosti napadeného aktu, není splněna, musí být žaloba na náhradu škody zamítnuta v celém rozsahu, aniž by bylo nezbytné zkoumat ostatní podmínky této odpovědnosti, a sice existenci škody a existenci příčinné souvislosti mezi chováním Komise a dovolávanou škodou.

172 Z výše uvedeného vyplývá, že žaloba musí být zamítnuta v celém rozsahu.

K nákladům řízení

173 Podle čl. 87. odst. 2 jednacího řádu bude účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník, který byl ve sporu úspěšný, náhradu nákladů ve svém návrhu požadoval. Krom toho podle čl. 87 odst. 4 jednacího řádu nesou členské státy, které vstoupily do řízení jako vedlejší účastníci, své náklady.

174 Vzhledem k tomu, že žalobkyně byla ve sporu neúspěšná, je namístě uložit jí náhradu jejích nákladů, jakož i nákladů Komise v souladu s návrhy posledně uvedené.

175 Podle čl. 87 odst. 4 jednacího řádu ponese Italská republika své náklady.

Z těchto důvodů

SOUD (čtvrtý rozšířený senát)

rozhodl takto:

1) **Žaloba se zamítá.**

2) **Žalobkyně ponese své náklady, jakož i náklady Komise.**

3) **Italská republika ponese své náklady.**

Legal Tiili Meij

Vilaras Forwood

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 18. listopadu 2004.

Vedoucí soudní kanceláře

H. Jung

Předseda

H. Legal